

2018

Beleidsplan; de overgang van 1 naar 2 naar 3

Achtergrond

Met het Beleidsplan "De overgang van groep 1 naar 2 naar 3" wil KBs de Notenbalk duidelijkheid geven over de beslisprocedure voor de overgang naar de volgende groep in deze leerjaren.

De wet op het Primair Onderwijs (WPO art. 8 lid 1 en 7 sub a) geeft aan dat het onderwijs zo ingericht moet worden dat alle leerlingen een ononderbroken ontwikkeling kunnen doormaken. Hierbij moet het onderwijsaanbod afgestemd worden op de ontwikkeling van de leerling.

Vanaf het moment dat een kind naar school gaat, schrijft de wet voor dat de school het kind een doorlopende ontwikkelingslijn biedt.

De wet op het Primair Onderwijs spreekt van een leertijd van in beginsel 8 jaar.

Dezelfde wet meldt dat kinderen tot maximaal 14 jaar naar de basisschool mogen gaan.

De basisschoolperiode begint op het moment dat een kind de school binnenkomt. De wet doet geen uitspraak over de groep waar een kind in komt en hoelang het daar gaat blijven.

De 1 oktoberdatum is een relic uit het verleden toen een teldatum op dat moment lag en heeft wettelijk niets te maken met hoelang een kind in groep 1-2 blijft.

Het waarderingskader van de inspectie van het onderwijs stelt; leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van 8 jaar. Het is echter mogelijk dat een kind een vertraagde, dan wel versnelde ontwikkeling doorloopt en meer of minder tijd nodig heeft voor de basisschool dan 8 jaar. Daarom is het vastleggen van criteria rondom besluitvorming bij een vertraagde dan wel versnelde ontwikkeling van belang.

Het specifieke karakter van de overgang tussen deze groepen heeft een aantal redenen:

- Wanneer een kind 4 jaar wordt gaat het naar school; dit vindt dus op elk moment in het schooljaar plaats.
- Hierdoor hebben op het eind van leerjaar 2 niet alle kinderen even lang onderwijs gevolgd.
- De ontwikkeling van een kleuter gaat sprongsgewijs en is daardoor niet altijd even makkelijk te meten op vaste ijkpunten in het jaar.
- 'Kleuter zijn' is de aanduiding van een ontwikkelingsfase van jonge kinderen maar wordt ook gekoppeld aan de school organisatorische inrichting. De ontwikkelingsprocessen van kinderen lopen niet gelijk. Daardoor bevindt niet iedere kleuter zich in dezelfde fase. Door goed te observeren ontdekken leerkrachten in welke fase van de ontwikkeling een kleuter zit.

Op KBs de Notenbalk worden kinderen in de leeftijdscategorie 4-5-6 ingedeeld in groep 1 en 2. De groepen 1 en 2 worden aangeduid met de naam "de kleutergroepen of de kleuters".

Met dit document willen wij het belang en recht van het kind op de beste aansluiting bij de onderwijsbehoefte onderstrepen. De kleuterontwikkeling is een cruciale fase in de ontwikkeling van het kind en legt een basis in de leer- en werkhouding die nodig is vanaf groep drie.

Op Kbs de Notenbalk werken we met heterogene kleutergroepen, dat wil zeggen een combinatiegroep 1-2. Vanaf groep 3 hanteren wij het leerstofjaarklassensysteem.

Uitgangspunt is dat een kind in 8 jaar tijd een ononderbroken ontwikkeling doormaakt op de basisschool. Speciale aandacht moet uitgaan naar de zgn. najaarskinderen.

Najaarskinderen; versnellen/verlengen

Dit zijn de kinderen die in oktober, november of december jarig zijn en halverwege het schooljaar instromen.

De tijd die kinderen in groep 1 en 2 doorbrengen verschilt sterk. Kinderen die bijvoorbeeld jarig zijn in mei zitten doorgaans twee jaar in groep 1-2. De najaarskinderen (oktober, november, december) doorlopen hun kleuterperiode in ofwel bijna drie jaar, ofwel anderhalf jaar.

Als school hanteren wij een zorgvuldig beleid rond de groep najaarskinderen.

Wanneer kies je ervoor een najaarskind door te laten gaan naar groep 2 of groep 3 en wanneer kies je voor het verlengen van de kleuterperiode?

Deze keuze wordt duidelijk gemotiveerd en beargumenteerd. (zie bijlage) Bij het nemen van deze beslissing zijn de groepsleerkracht(en), de ouders en de intern begeleider betrokken. Bij twijfel of verschil van mening wordt de directeur ingeschakeld. Deze heeft de eindverantwoordelijkheid en neemt de beslissing.

Voor de najaarskinderen die langer in de kleutergroep blijven, spreken we niet over doubleren maar over een verlengde kleuterperiode.

Algemeen

Gedurende het gehele schooljaar stromen in groep 1-2 leerlingen in die 4 jaar worden. Leerlingen die voor 1 januari jarig zijn, starten in groep 1 en stromen in principe na de zomervakantie door naar groep 2. De ontwikkeling van het kind is hierbij bepalend, niet de kalender leeftijd. Wanneer een kleuter na 1 januari instroomt, blijft deze in principe het daarop volgende schooljaar in groep 1.

Ditzelfde geldt bij de overgang van groep 2 naar 3. Wanneer een leerling nog niet aan de voorwaarden voor groep 3 voldoet (zie bijlage) kunnen wij besluiten tot verlenging van de kleuterperiode.

In de kleutergroepen wordt vooral proces- en ontwikkelingsgericht gewerkt met als onderliggende basis de methode Kleuterplein. Met de methode Kleuterplein en het programma De Vreedzame School werken wij in groep 1 en 2 gericht aan de ontwikkelingsgebieden taal, rekenen, wereldoriëntatie, motoriek, sociaal emotionele ontwikkeling, muziek en voorbereidend schrijven. Kleuteronderwijs is speels, maar niet vrijblijvend. Met de methode Kleuterplein volgen wij een opbouwende en volwaardige ontwikkelingslijn. We willen een ononderbroken leerlijn voor de kinderen waarbij eigenaarschap een speerpunt is. De Notenbalk heeft gekozen voor de methode Lijn 3 voor aanvankelijk lezen. Deze methode werkt thematisch. In de kleutergroepen is het onderwijs ingericht rondom thema's. Door deze thematische aanpak ook toe te passen in groep 3 ontstaat er continuïteit in de manier van lesgeven wat ten goede komt aan de versoepeling van de overgang van groep 2 naar 3.

Observatie en toetsing

De sociaal emotionele ontwikkeling en de cognitieve ontwikkeling van alle kinderen wordt nauwlettend gevolgd. De groep kinderen die tussen 1 oktober en 1 januari instromen, worden extra kritisch gevolgd. Voor deze leerlingen wordt beargumenteerd en beredeneerd een advies opgesteld over verlenging of versnellen.

Wij gebruiken hiervoor de volgende instrumenten;

- het observatie en registratiesysteem van Kleuterplein. Dit geeft inzicht in de ontwikkeling van het kind en bepaalt het vervolgaanbod. Daarnaast signaleren we hiermee met welke leerstof de kinderen problemen hebben, zodat we hier gericht interventies op kunnen uitvoeren
- de methode onafhankelijke toetsen van Cito, te weten Cito taal voor kleuters en Cito rekenen voor kleuters (afname momenten januari en juni in groep 2 en facultatief in groep 1)
- het protocol leesproblemen en dyslexie; de toetsen vanuit dit protocol worden gebruikt als risico signalering voor het technisch leesonderwijs en bij alle leerlingen afgenomen.
- observatielijst overgang groep 2 naar 3 (Opgesteld door Kbs de Notenbalk- Bijlage 1)

Ouders worden betrokken in het proces en worden gevraagd hun eigen visie met de leerkracht te bespreken. Met hen wordt de observatielijst overgang groep 2 naar 3 besproken. Het ingevulde formulier wordt als bestand in ParnasSys opgeslagen. De leerkracht neemt samen met de Intern Begeleider uiterlijk eind mei de beslissing of een kind wel of niet doorgaat naar de volgende groep.

Ons uitgangspunt is om met betrokkenen te komen tot een door iedereen gedragen beslissing. Als ouders en school blijvend van mening verschillen, wordt er gekeken naar de zwaarte van de argumenten. De ouders worden zoveel mogelijk betrokken in de besluitvorming, maar het eindoordeel van de school is bepalend.

Op basis van jarenlange ervaringen met kleuteronderwijs en de aanbevelingen van Luc Koning (het nieuwe overgangswerkboek 1-2-3 Pravo) hebben wij als school deze beslissingsaspecten geformuleerd. De beslissingsaspecten zijn verwerkt in de observatielijst. (Bijlage 1)

Stappenplan overgang groep 1 - 2 - 3

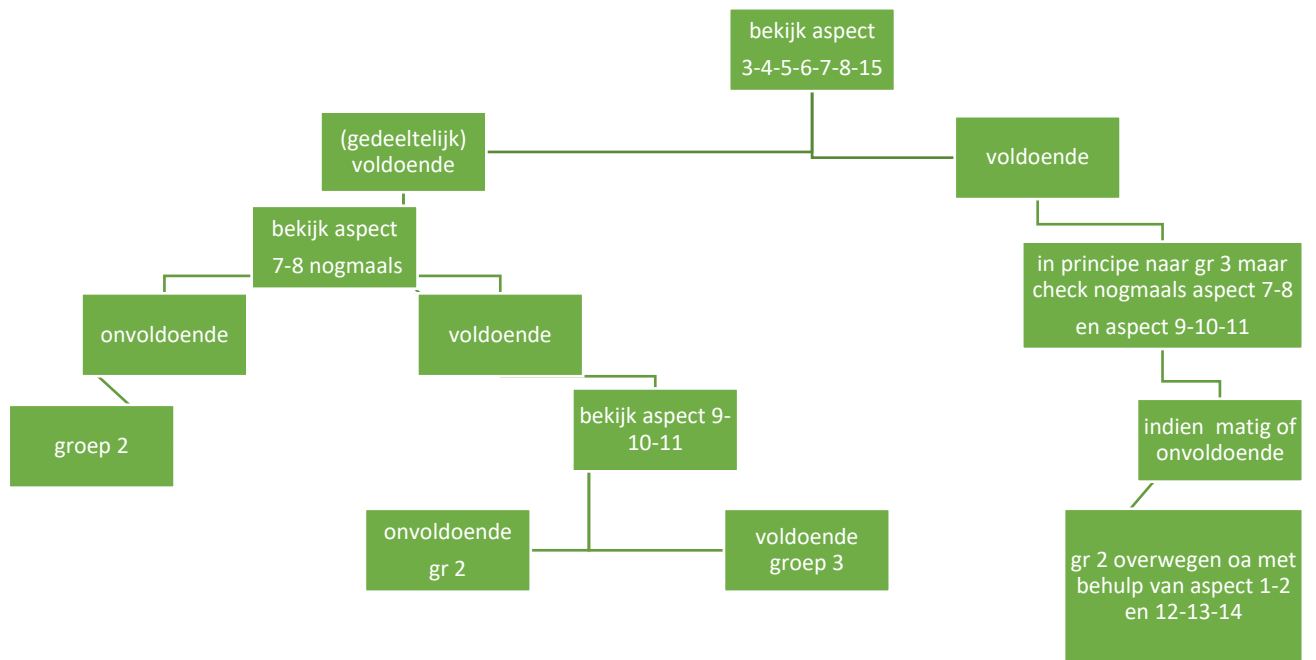
Het onderstaande stappenplan geeft alle betrokkenen inzicht in de te nemen stappen die genomen worden in groep 1 en 2 rondom de overgang naar een volgende groep. De eindverantwoordelijkheid voor de te nemen beslissing ligt bij de directie.

Bij instroom	Ouders van kinderen die in okt/nov/dec instromen, wordt bij binnenkomst verteld dat er extra geobserveerd wordt i.v.m. de keuze voor het blijven in groep 1, dan wel het doorgaan naar groep 2.
Oktober/November	De ontwikkeling van de individuele leerling wordt besproken tijdens de groepsbespreking tussen leerkracht en IB-er.
	Eventuele zorgen over leerlingen worden met ouders besproken door de leerkracht. Gemaakte afspraken worden vastgelegd in Parnassys. De leerkrachten stellen een plan op om de leerling te begeleiden.
Januari/ Februari	Observatie- en toetscyclus van Cito en Kleuterplein is afgerond, waardoor bekend is welke leerlingen er mogelijk in aanmerking komen voor verlengen/versnellen. Invullen observatielijst van 2 naar 3 door de leerkracht. Er wordt hierover niet gesproken met ouders voordat er overleg is geweest met de IB-er. Begeleidingsplan evalueren en evt nieuw plan opstellen.
	Registraties Kleuterplein jongste en oudste kleuters (twijfelkinderen) wordt ingevuld. (10-minutengesprekken, na rapport) Bij twijfels over de ontwikkeling worden ouders uitgenodigd voor een gesprek van 20 minuten. In dit gesprek worden de beslissingsaspecten voor de overgang naar groep 2 of 3 met ouders besproken.

Maart/April/Mei	Gesprekken met ouders van okt/nov/dec kinderen. In dit gesprek kunnen de observaties worden besproken. De criteria voor de overgang naar de volgende groep worden opnieuw met ouders besproken. Hieruit volgt een voorlopige beslissing.
	Afspraken worden met ouders geëvalueerd, observaties en resultaten bespreken. De criteria voor de overgang naar de volgende groep worden indien nodig opnieuw met ouders besproken. Hieruit volgt een voorlopige beslissing.
	Bij twijfel wordt deze periode gebruikt voor het verzamelen van extra observatie- en/ of toetsgegevens.
Mei	Mocht de score binnen Kleuterplein, Cito en observaties niet verbeterd zijn, dan kan dat aanleiding zijn tot geen overgang naar de volgende groep.
	De observatielijst overgang groep 2 naar 3 wordt ingevuld door de leerkracht en indien school dit wenst door de ouders.
	Definitieve beslissing over plaatsing in groep 2 of 3 door leerkracht, IB-er en directie. Gesprek met ouders + vastlegging afspraken voor het komende jaar.

Schematische weergave van beslissingsaspecten mbt overgang 2→3

- 1 leeftijd van het kind
- 2 lichamelijke ontwikkeling
- 3 gedrag tijdens klassikale activiteiten (actief meedoen, zich aangesproken voelen)
- 4 werkhouding (zelfstandig kunnen werken, door kunnen werken, concentratie)
- 5 motivatie voor werken (naast spelen)
- 6 werkprestaties/ werkverzorging (niveau van werk, verzorging van werk)
- 7 lees/taalvoorwaarden (auditief, visueel, begrippen)
- 8 rekenvoorwaarden (rekenpijlers, tellen, synchroon tellen, rekenbegrippen)
- 9 zelfvertrouwen (ook verwerken van teleurstellingen, omgaan met frustraties)
- 10 weerbaarheid/ zelfredzaamheid
- 11 sociale omgang (positieve contactname, positief reageren op contactname)
- 12 taalontwikkelingsniveau (actief/ passief)
- 13 motorisch ontwikkelingsniveau (grote en fijne motoriek, coördinatie)
- 14 omstandigheden groep 2/3 in komend jaar
- 15 toetsresultaten en observaties Kleuterplein

Aspect 14 mag pas als extra argument meegewogen worden wanneer alle andere aspecten meegewogen zijn.

Bijlage I

Observatielijst Overgang groep 2 naar 3

Naam:	Geb. datum:	Leerkracht:	
		Datum	
		Score	Score
		+ - ±	+ - ±
Leeftijd van het kind			
Uiterlijke lichamelijke ontwikkeling			
Gedrag tijdens klassikale activiteiten (actief meedoen, zich aangesproken voelen)			
Werkhouding (zelfstandig kunnen werken, doorwerken, concentratie, zelf oordeel kunnen geven)			
Motivatie voor werken (naast spelen)			
Werkprestaties/ werkverzorging (niveau tekenwerk, verzorging knip- en plakwerk)			
Lees- taalvoorwaarden. (auditief, visueel, begrippen.) Zin hebben in leren lezen taal-leesvoorwaarden beheersen (reeks van 4 woorden na kunnen zeggen, klankverschillen horen, eindrijm, eerste en laatste klank isoleren, auditieve synthese, woord van drie letters nastempelen, 15 letters kennen, niveau invented spellen)			
Rekenvoorwaarden (rekenpijlers, synchroon tellen, resultaatief tellen, getalbegrip t/m 5, rekenbegrippen)			
Zelfvertrouwen			
Weerbaarheid/zelfredzaamheid			
Sociale omgang met andere kinderen			
Taalontwikkelingsniveau (actief/passief)			
Motorisch ontwikkelingsniveau			
Omstandigheden in groep 2 of 3 volgend jaar gerelateerd aan dit kind			
Toetsresultaten en observaties Kleuterplein			

- Ouders geïnformeerd op:
- Plan met ouders besproken op:
- Beslissing op:
- Besluit met ouders besproken op:

Gebruikte bronnen;

- Doorstroom van kleuters: Is het kind klaar voor groep 3, of is groep 3 klaar voor het kind? Huizinga, J., Damstra, G. in samenwerking met Mulder, L., Leest, B. van, Veen, A. & Bollen, I. (2016). Doorstroom van kleuters. Den Haag: Ministerie van OCW en PO-raad.
- De aansluiting tussen voor-en vroegschoolse educatie en tussen vroegschoolse educatie en groep 3
AM Veen, M Karssen, M Daalen, J Roeleveld... - 2013 - kohnstamminstituut.uva.nl
- Leren kun je observeren; je onderwijs afstemmen op de leerlingen
GertJan Boog, Dolf Janson, Dick Memelink
- <https://didactiefonline.nl/blog/blonz/kleuters-zijn-geen-schoolkinderen>
- <http://www.100jaarorthopedagogiek.nl/100jaarPDF/PDF/paid/201309Overgang%20van.pdf>
- Het nieuwe overgangswerkboek 1-2-3 Luc Koning Pravoo